

ROMANIA LIBERA

APARE IN TOATE ZILELE

ABONAMENTELE:

In Capitală : 1 an 30 lei, 6 luni 15 lei, 3 luni 8 lei.
In Districte : 1 an 36 lei, 6 luni 18 lei, 3 luni 10 lei.
In Streinatate : 1 an 48 lei, 6 luni 24 lei, 3 luni 12 lei.

Director: D. AUG. LAURIAN

Pentru Abonamente, Anunțuri și Reclame a se adresa:

In România: La administrațiune, Tipografia St. Mihălescu, Strada Covacl, No. 14 și la corespondențil ziarului din județe.
In Paris: La Société Havas, place de la Bourse, 8.
In Viena: Prin compania generală de publicitate G. L. Daube & C-nie.
In Londra: Prin compania generală de publicitate G. L. Daube & C-nie.
In Berlin, Frankfurt, Zurich, New-York: Prin compania generală de publicitate G. L. Daube & C-nie.

ANUNCIURILE:

Linia de 25 milimetre pe pagina IV-a. 35 bani
Reclame pe pagina III-a. 2 Lei
II-a. 5
Epistole nefrancate se refușă.
Articolii nepublicați nu se inapoiază.
Pentru rubrica: Inserți și reclame, redacțiunea nu este responsabilă.

Prim-Redactor: STEF. C. MICHAILESCU

STIRI TELEGRAFICE

din ziarele streine

Berlin, 10 Decembrie.

Un nou articol din „Kölnische Zeitung“ e îndreptat în contra tendințelor slavice, care ar voi să înlocuiască actuala alianță dintre Germania și Austro-Ungaria cu o triplă alianță, ca Rusia în unire cu Austro-Ungaria să se arunce asupra Turciei. Germania vede în fie-care modificare alianței austro-germane, în fie-care nouă slăbire a Turciei, un pericol. *Nimicirea Turciei ar expune o pe Germania unei coalițiuni ruso-austro-franceze și ar silii-o la o luptă pe moarte și viață.* Dacă așa dară tratatul s'a încheiat pe cinci ani, aceasta însemnează că subminările ruso-austriece, până la 15 Octombrie 1884, se consideră ca o călcare a tratatului. În cazul, când după expirarea termenului de cinci ani, Austro-Ungaria ar căuta alianța Rusiei, așteptând din Viena că nici Germania nu se va mai simți obligată și că noul pas nu va fi atât de periculos pentru Germania, cât pentru Austro-Ungaria. Aceste considerațiuni s'au adus și în mod oficial la cunoștința guvernului din Viena. — „Naționalzeitung“ află că din cauza aceasta, ministrul de esterne austro-ungar ar fi ramas cam mirat. Numitul ziar afirmă, că atitudinea politică a Austriei depinde de rolul slavismului ce sub Taaffe începe a deveni tot mai important. Azi e dovedit până la evidentă, că baza alianței cu Germania în Austro-Ungaria o formează ungerismul aliat cu germanismul. Germania însă, în loc să favorizeze această unire, a contribuit mult la prigonirea elementului german din Austria.

„Post“ răspunde azi corespondenței publicate în „Naționalzeitung“ în care s'a zis că parlamentele din Viena și Pesta numai atunci vor permite o acțiune războinică, când atacul va veni d'o dată din două direcțiuni, cea ce s-ar face și fără să mai existe vr'un tratat de alianță. „Post“ observă: Se înțelege că având cine-va astfel de vederi, nu ara nevoie de tratat; acum pricepem, de ce nu le place celor din Viena, că din Berlin s'a spus *urbi et orbi*, că între cele două state nu numai că există o perfectă înțelegere, ci că s'a încheiat și un tratat în toată regula. Până acum așa s'a știut, că bună starea și siguranța imperiului acordă suveranului, în momente anumite, drepturi excepționale, că prin urmare nu se poate ori când aduce toate, și mai ales încheierea unui tratat ca cel austro-german, înaintea parlamentului; și încă ceva, că atunci când tratatele cad în sfera drepturilor parlamentelor, poate să provoace conflicte, ele însă, tratatele, rămân în vigoare pentru părțile contractante. Acum pe viitor nu rămâne alta de cât că după 1884, tratatul ori va primi aprobarea parlamentară formală sau va înceta. Când s'a încheiat existența tratatului s'a presupus, că popoarele și parlamentele vor respunde la primul apel al monarhului ca să sară în ajutorul aliatului ajuns în impas. Această presupunere trebuște acum, după 15 Octombrie 1884, asigurată sau stearsă.

Berlin, 20 Decembrie

De la frontiera pruso-rusă se scrie ziarului „Kreuz-Zeitung“ că nu fără oare-care spaimă se așteaptă populațiunea la eventualitatea unui războiu cu Rusia. Frontiera rusă e îndesată cu trupe, și locuitorii Prusiei de răsărit n'au alt punct de apărare de cât mica fortăreață Lötzen. Guvernul ar trebui să ia măsuri pentru ca să aperi punctele cele atât de espuse de la frontiera prin trimeterea de trupe și construirea de linii ferate, până ce nu vor năvăli Rusia în țară.

Londra, 19 Decembrie.

Toate ziarele vorbesc despre alianța germano-austro-ungară. „Times“ află, că relațiunile dintre Rusia și Germania sunt, cu toată visita lui Giers la Barzin, nemulțumitoare, ba chiar *incordate*. Explicațiunea acestei taine s'ar putea afla în dublul corent ce se constată în Rusia, acela al Coroanei și al societăților secrete. Acestea fiind ostile Germaniei, Bismarck a întrebunțat un duș rece pe ca să notifice guvernului rus situațiunea.

„Daily News“ vede în ultimele publicațiuni și certe de jurnale o presiune a cancelarului german asupra Parlamentului, pentru urcarea efectivului oștirii.

„Standard“ respinge afirmațiunea unor po-

litici din Franca, că intrarea lui Derby în Cabinet ar însemna o alianță anglo-franceză.

Serviciul telegrafic al „Rom. Libere“.

21 Decembrie — 3 ore seara.

Paris, 21 Decembrie.

Principele Krepotkin, compromis în intrigi anarchiste în Franca, a fost arestat ieri și închis în închisoarea din Lyon.

Londra, 21 Decembrie.

După informațiunile lui „The Standard“ poziția comitelui Kalnoky, ministru al afacerilor streine al Austriei, ar fi clătinată pentru că nu sprijine indetul politica germană; succesorul său va fi dl de Kallay, actual ministru de finance al imperiului sau dl Tisza, primul Ministru al Ungariei.

Constantinopole, 21 Decembrie

Sciri trimise Poștei din Cettine de către Bedreybey, comisarul otoman, fac a se prevedea apropiata reguare a delimitării frontierelor turco-muntenegrene pe bazele indicate prin nota Poștei din 25 Noembrie trecut.

Poarta trebuie a acorda încurând numeroase concesii industriale la particulari.

Savfet pașă a fost înalțat la rangul de Muchavir sau consilier intim al Sultanului. Leafa sa pe lună e de 40000 piastri și un apartament e pus la dispoziția sa chiar la Palat.

Berlin, 21 Decembrie.

„Gazeta Germaniei de Nord“ relevă aserțiunile ziarului „Golos“ zicând că Prusia care, începând d'a ridica întărirea pe frontierele sale de la răsărit, a silit pe Rusia d'a face asemenea. „Ori ce guvern zice, gazeta, are dreptul d'a face înarmări, nimeni nu crede pentru aceasta că resbel e iminent. Dar, întărirea făcută pe frontiere servă asemenea mai adesea pentru atac; ele provoacă dar la vecini neesitatea d'a face și el asemenea.“

Nu se putea vedea în aceasta că pacea e amenințată“.

(Havas).

A se vedea ultime știri pe pag. III-a.

București 10 Decembrie.

Un curent nenorocit de patriotism donchixotic a luat din nou pe vecinii noștri de peste Carpați, și el este cu atât mai de plăns și mai ridicol, cu cât s'a manifestat până și prin sferele oficiale și în mod public.

Voim să vorbim despre maghiarizarea Ciangăilor din Moldova.

Deputatul Adam Lazar, Ministrul financelor F. Szapary și după dânsul oficiosul „Pester-Lloyd“ s'au ocupat pe rând de această chestiune: cei doi de'ntăiu în camera din Pesta, cel din urmă în presă. — Ba, „Pester-Lloyd“ merge până să vorbească de *reimpatrierea* Ciangăilor din Bucovina și Moldova, cerând guvernului său luarea măsurilor celor mai nemerite pentru a îndeplini această mare operă națională, și acoperind cu insulte guvernul României, care umblă să românizeze acești locuitori, fără a se gândi că aceasta ar putea atrage din partea Ungurilor represalii asupra Românilor de peste munți.

Nu ne-am fi neliniștit nici de astă dată de viziunii dela „Pester-Lloyd“. Cu aiurările și gentilețele d-lor suntem obișnuiți ca un călător ostenit cu perele stricate ce'i cad din pomul sub care s'a oprit să se odihniască. Pere stricate și nimic mai mult.

Ceia ce nu ne pare cu totul politic și fin este interpelarea din camera de Pesta și răspunsul Ministrului Szapary. — Au oare vecinii noștri cred că la noi nu se ocupă nimeni de ceea ce se petrece prin nobilele parlamente hunice? Se înșeală. — Dacă Ministrul Szapary știe și recunoaște altă cale pentru maghiarizarea Ciangăilor din Moldova, 'i mulțumim de lecție și ne vom încerca s'o urmăm și noi cu Români de peste munți, cari, între noi și „Pester-Lloyd“

să rămăie, nu prea au atâta nevoie de românizare, căci sunt Români, mai Români mult de cât sunt Unguri, cei de la oficiul sus pomenit.

Ciangăii din Moldova, după legile fundamentale ale țării noastre sunt Români. Fie ei emigrați din munții secuiești ai Transilvaniei, fie goniți din altă parte, puțin ne importă; — prin faptul că au venit să caute adăpost la noi, să vede că au avut trebuință de pământul și drepturile Românilor și au venit să le ceară. — Noi nu suntem un stat petecit, compus din atâtea mici stătuțe, cari toate să aspire a avea o limbă, o religie, niște instituții aparte. Expresia geografică a României implică expresia sa etnică. De la Cerna până la Prut și din Carpați până la mare, tot ce se găsește locuind acest pământ este și trebuie să fie Român. Numai acelora cărora noi nu voim să le dăm dreptul nostru, rămân afară din cadrul naționalității noastre.

Și oare putea-vor Ungurii să ne aplice teoria invaziunilor, dreptul ocupantului? Nu, fiindcă după cât e cunoscut în Istorie, continentul nostru a fost cruțat de *năvălirea Ceangăilor*. Aceștia, o mână de oameni, nemulțumiți se vede de guvernul și mersul trebilor, și-au părăsit țara și au venit la noi. Prin chiar acest fapt, ei au renunțat a mai fi Unguri sau Secui și au căutat cetățenia română, spre a se bucura de drepturile ce le acordă legile noastre.

O dată însă veniți și incorporați țării românești, nimeni nu mai are dreptul asupra lor. Ei sunt și vor rămănea Români.

Dar acum, fața cea-l-altă a chestiunii.

Ungurii ne amenință să ne asupriască frații de peste carpați, în cazul când n'am voi să le lăsăm acțiune liberă cu Ceangăii.

Cine oare îndrăznește să asemene pe Români Transilvaniei, populațiunea autohtonă, moșnenii, baștina țării, cu Ceangăii? Unde s'a mai auzit ca un popor de 3 milioane de suflete, cere a vorbit și a simțit tot-d'a-una românește, cari au ținut piept la atâtea năvăliri și horde venetice, care a crescut pe pământul Carpaților o dată cu cel de'ntăiu stejar, care nu și-a perdut nici o dată conștiința sa națională, — să fie asemănat și pus în paralelă cu câte-va mii de suflete ungurești, cari și-au părăsit oare când țara de ocupațiune, spre a merge să se aseze în altă țară.

Da iasă întrebăm puțin Istoria în privința Românilor și a Ungurilor de peste munți, ca să înțelegem bine cari le sunt dreptățile.

De ne vom duce până în cele mai neguroase vremuri, nu vom da peste Ungurii proprii ziși de cât pe la finea secolului al IX-a. Cu cea mai mare bună-voință din lume, coborându-ne până la timpurile mitice, nu găsim originea Ungurilor de cât prin secolul al IV-a în nește bande împrăștiat prin Europa, sub șeful lor Balamir. În secolul al V-a, invasiunea Hunilor devine însemnată, sub Attila *) la anul 450, care și întemeiază antăiul imperiu hunic. — După acesta, sosiră din fundul Asiei, sub numele de *Avari* sau *Uar-Khuni*, o ra-

*) Dintre oamenii timpului, scrie despre Attila Paris, cus învățat Grec, care 'i cunoscuse personal cu ocazia misiunii lui Maximin, 449, trimis de Theodosiu II-a. Alte izvoare: Cronicile lui Prosper d'Aquitania și ale lui Idaci; Jornandes, vișigot, episcopul Ravenii, care în istoria Goților face o largă parte și Hunilor (550.); Poemele teutone și legendele latine. — Dintre contemporanii, Amedée Thierry.

mură colaterală a Hunilor, care fondă spre nordul Dunării, un nou imperiu, cu un nou kha-kan *Bayan*, demnul emul al lui Attila. — Acest al doilea imperiu, distrus prin puterile unite a le Francilor, Bulgarilor și Slavilor, face loc unui al treilea: imperiul *Hungar* sau *Magyar*, căruia tot Hunii ei servă de temelie; țara se numește *Hungaria* sau *Magyarország*.

Va să zică chiar din veacul al IV-a dacă am lua, Ungurii sunt cu mult mai noui de cât coloniile Române în Dacia, și poporul pe care astăzi ei asupresc este adevăratul și singurul stăpân al Transilvaniei.

După istoriograful lor chiar, *Daniel I-rangi*, se confirmă că pe la finele secolului al IX, când au venit Ungurii de astăzi, Români erau și au continuat a fi stăpâni în casa lor. „Vechii locuitori ai Panoniei și ai Daciei, — Slavii, Bulgarii, Români (Les Roumains), Alémanii, — eși păstrară limba religioasă și năravurile lor: șefii acestor populațiuni fură admiși a împărți drepturile și privilegiile invingătorilor.“

În anul 1000, Ștefan, din acest soi de federațiune ungurească făcea o monarhie constituțională, aristocratică și militară, și, urmând tatălui său Geyza cu titlul de duce, se încoronă rege al Ungariei, primind coroana de la papa Silvestru al II-a cu titlul de *Apostolicul*. Sub dânsu creștinismul deveni religie de stat. — El împărți poporul în trei clase: Clerul, Baronii și Nobilii; burgezimea nu avu rang în stat de cât prin al XV-a secol, — Români, cari erau creștini cu mult înaintea Ungurilor, intrară și în această noblețe ungurească, cu drepturi egale celor-l-alți.

Prin secolul XIV-a rasa arpadiană se stinse. La moartea lui Adreiu al II-a, cele trei ordine, strânsă Dieta națională, dete ră corôna mai antăiul unui prinț bohem, apoi unui prinț bavarez și în cele din urmă unui prinț de casă franceză: Carol d'Anjou. Reforma cea mare a lui Carol I-iu fu introducerea completă a feudalismului. — Români și pătrară drepturi egale, în cele trei ordine, cu cei-l-alți nobilii.

Ungurii sub dinastia Angevinilor fură puternici. — Aici, cu deosebire, Români se afirmă. Condițiunile în cari trăiau erau cu totul deosebite și favorabile. Dintre dânsii, câți-va ajung chiar la tron, precum familia Huniazilor.

Și este atât de adevărat că ei însemnău ceva în statul unguresc, în cât în secolul al XVI-a burgezimea alegea pe Voivodul Transilvaniei, Ion de Zapolia, rege, iar noblețea se arunca în brațele lui Ferdinand al Austriei, cu care începe dominațiunea Habsburgilor. Habsburgii nu domniră asupra Transilvaniei de cât cu mult mai târziu. De la 1526, constituită în principat liber, servi drept refugiu tutulor Ungurilor. De aci eși Francisc al II-a Rákóczy care conduse revoluția din 1703—1711, terminată prin tractatul de la Szathmar. Ungurii ar trebui să nu uite aceasta.

Transilvania fu reincorporată pe timpul lui Leopold, care 'i *garantă libertatea constituțională*. Maria Thereza 'i dete titlul de *mare principat* și 'i lăsă Dieta și guvernul său particular.

De atunci încoace, Români și-au păstrat tot-d'a-una existența lor a parte, până la revoluțiunea de la 1847—49, în care cea mai monstruoasă întâmplare istorică vine să dovedească lumii civilizate ce in-

